

Marjo Laukkanen

Seuraavan kiven yli

Taidemaalari Anna Retulaisen työt hehkuvat voimakkaita värejä, mutta hän itse nauttii pimeydestä, harmaudesta ja hiljaisuudesta sekä pyöräilystä kivisessä maastossa.

Studioon lattiaa peittää läpinäkyvä muovi. Sen päällä on sokin punaisia, oransseja, vihreitä ja keltaisia maaliäiskä, tyhjiä väriputeleita sekä keskeneräisiä maalauksia. Toiselle huoneen pitkistä seinistä on levitetty valtavankoinen maalaus, joka läikkyy ja leiskuu samoissa väreissä kuin studion lattia.

Kaiken sekamelskan keskellä seisoo taidemaalari *Anna Retulainen* ja kertoo, että studiossa on hänen mielestään yhä turhan siistiä. Hieman myöhemmin selviää myös, että Retulainen ei itse asiassa pidä väreistä eikä kaipaa niitä ympärilleen.

– Olen aina pitänyt pimeästä. Se on parasta työskentelyaikaa, sillä pimeys sulkee kaikki ärsykkeet sisäänsä.

Lapissa Retulainen nauttii ruska-ajan sijaan loppusyksystä – kuolleesta syksystä, kuten hän itse siitä puhuu. Hänen mukaansa punaisen, keltaisen ja oranssin saa myös purkista ja vieläpä puhtaampina kuin luonnosta.

Taidemaalari on myös ensimmäinen tapaamani ihminen, joka sanoo, ettei pidä lumesta.

– Lumi on kuin pyyhekumi, se peittää kaiken alleen.

Retulaisen mukaan esimerkiksi puut ovat kauneimmillaan ilman lehtiä ja lumipeitettä. Kuvaan sopii, että Retulainen pitää epäväreistä, joita ei pysty suoraan määrittelemään tai nimeämään. Väreistä hänen suosikkinsa on harmaa.

Retulainen uskoo, että harmaa puhuttelee myös muita, vaikka emme sitä aina itse huomaakaan tai myönnä. Esimerkkinä hän mainitsee sohvän: suurin osa suomalaisista päättyy oranssin sijaan harmaaseen sohvaan.

– Harmaassa on kaikkein eniten värejä. Se pitää sisälleen kaiken ja antaa eniten tilaa. Harmaa on avoin eikä toitota.

Kysymykset tärkeämpiä kuin lopputulos

Värikkään, suorastaan kirkuvan maalauksen edessä ympäristön ja puheen välistä eroa ei voi olla huomaamatta. Harmaasta ja hiljaisuudesta nauttiva taidemaalari ei kuitenkaan koe tilannetta ristiriitaiseksi.

– Sillä, mistä pidän, ei ole mitään tekemistä sen kanssa, mitä teen työssäni. Suhtaudun keltaiseen samalla tavalla kuin pinkkiin, nehän ovat vain värejä ja sitäkin vain suhteessa toisiinsa.

Retulainen ei ajattele tiettyjen värien symboloivan tiettyjä tunteita, sillä jokainen määrittelee ja tulkitsee värejä omista lähtökohdistaan. Työssään Retulainen kertoo käyttävänsä mahdollisimman kirkkaita värejä.

– Otin kaikki puolityhjät tuubit mukaan, ja ne oli käytettävä pois, Retulainen naurahtaa maalaukseensa viitaten.

Suorapuheinen taidemaalari ajattelee, ettei maalaamisella ole mitään tekemistä tunteiden kanssa. Henkilökohaisuuden tai yhteiskunnallisuuden sijaan hän pohtii maalauksissaan taiteen sisäisiä kysymyksiä etsien sen rajoitteita, trendejä ja laitoja. Retulainen onkin kiinnostunut ennen kaikkea taiteesta ja taidehistoriasta sekä maalauksesta kielenä.

– Minulla on tietyt syyt tekoihini, mutta ne eivät liity millään tavalla tunteisiini.

Retulaisen mukaan työskentelyssä on tärkeintä se, mitä tapahtuu työhuoneella. Hän nauttii työstään mutta sanoo, ettei pidä valmiista maalauksistaan. Siksi hän ei järkyty, jos muutkaan eivät pidä niistä. Retulainen kuvailee töitään ehdotuksiksi. Hän kysyy, ”voisiko olla myös näin?” ja on yhtä tyytyväinen vastaukseen ”ei voi” kuin ”kyllä”. Joka tapauksessa vastaus johdattaa seuraavaan kysymykseen.

Anna Retulainen

Taidemaalari Anna Retulainen on syntynyt Orimattilassa vuonna 1969 ja asunut viimeiset parikymmentä vuotta Helsingissä. Hän on työskennellyt kuvataiteilijana täyspäiväisesti 90-luvun puolivälistä lähtien. Kun Retulainen ei keskity maalaamiseen, hän urheilee tai laittaa ruokaa. Retulainen on työskennellyt syyslukukauden Lapin yliopiston ja Wihurin rahaston vierailevana taiteilijana.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että Retulainen ei välittäisi valmiista töistään. Hän myöntää, että ne ovat henkilökohtaisia mutta painottaa, että työskentelyn aikana tehdyt valinnat eivät ole henkilökohtaisia.

– Taide on syvällisintä ja kevytmielisintä, mitä ihminen voi ajatella. Se ei tapa ketään, mutta se voi pelastaa kaiken.

Pakkomielteenä kokonaiset poronsarvet

Rovaniemellä Retulainen on nauttinut täydellisestä ulkopuolisuuden ja vierauden tunteesta. Hän on kokenut irrottautumisen sosiaalisista ja osin pakkososiaalisistakin ympyröistä vapauttavana. Toisaalta hän kertoo pystyneensä erakoitumaan hyvin myös Helsingissä.

Retulaisen mukaan arjen eläminen jossain muualla vaikuttaa työskentelyyn yleensä viiveellä. Hän työskentelee aina yksin eikä koe tarvetta muuhun – ei työssään eikä vapaa-ajalla.

– Viettäisin mielelläni vähintään kolme kuukautta vuodesta pelkästään maastopyöräillen. En tekisi maalaamisen lisäksi mitään muuta.

Retulaista viehättää maastopyöräilyssä sen edellyttämä täydellinen keskittyminen. Mukana saa olla korkeintaan oma mies.

– Ei voi ajatella muuta kuin keskittyä siihen, että pääsee seuraavan kiven tai juurakon yli.

Rovaniemelle saavuttuaan Retulaisen valtasi outo pakkomielle, jonka lopputulosta hän pyörittelee käsissään – kokonaisia, leikatussa pääläessä yhä kiinni olevia poronsarvia. Retulainen ei vielä tiedä, mitä aikoo sarvilla tehdä.

– Jos tietäisin, mitä näillä sarvilla teen, en varmaan olisi edes hankkinut niitä. ●

